

Kemikaliegranskningsfunktionen

Informationsblad – augusti 2013

Trafikverkets Kemikaliegranskningsfunktion ger ut informationsblad ett par gånger om året. Syftet är att sprida nyheter inom kemikalieområdet som berör Trafikverkets verksamheter. Informationsbladet berör nyheter gällande kemiska produkter och farliga ämnen i material och varor!

Nya Chemsoft 2013

En ny version av Kemikaliehanteringssystemet Chemsoft kommer att installeras under hösten, Chemsoft 2013. Detta innebär en rad förbättringar i systemet -för att bättre möta er användares behov. Exempel på förändringar är följande:

- Filtreringsmöjligheter, för att enklare kunna söka produkter och egenskaper (såsom riskfraser/faroangivelser) som finns i kemikalieförteckningen.
- Etikettmodul, så att det blir enkelt att märka upp förpackningar korrekt.
- Förbättrad och utökad funktionalitet vid skapandet av kemikalieförteckningar.

Länk till Chemsoft finns på [Trafikverkets kemikaliesidor](#).

Kemikaliegranskningsnyheter – i korthet

- Granskningsutlåtanden skrivs på nytt sätt för att öka tydligheten. De ingående ämnena med farliga egenskaper punktats upp efter egenskapskriterie, istället för att skrivas i textföljd.
- Produkter med gamla SDB (från 2005 och äldre) har blivit arkiverade i Chemsoft. Dessa produkter finns därmed inte längre synliga och sökbara i Produktlistan, men finns kvar i de kemikalieförteckningar där produkten finns kopplad. Produkten är då markerad med en blå mapp (se bild) och texten är grön. Om ni har säkerhetsdatablad äldre än 2006 – kontakta er leverantör och be om nya. Skicka sedan in en ny ansökan om granskning.

- För produkter innehållande miljöfarliga ämnen har Trafikverkets och BASTA:s kriterier blivit strängare. Vissa miljöfarliga produkter som tidigare klassats som A kommer framöver klassas som grupp B. Kriterieändringen innebär att samtliga ingående miljöfarliga ämnen numera ska summeras enligt BASTA:s sammanräkningsregler (som är harmoniserade med KIFS 2005:7). De miljöfarliga produkterna i Chemsoft kommer att granskas om under hösten.

Ändringar i egenskapskriterierna

BASTA skärper sina egenskapskriterier gällande hormonstörande ämnen och nanopartiklar från och med 1 januari 2014. Ett antal förtydliganden och andra mindre ändringar har även gjorts, dessa gäller omgående. Viktigaste förändringarna är följande:

- Hormonstörande ämnen (gäller från 1 januari 2014)
Kriterie 5 kommer att omfatta ämnen som finns i [EU:s EDS Database](#) och fått helhetsbedömningen Cat 1 eller Cat 2, vilka inte får ingå i halter som är 0,1% eller högre. En sökning i Chemsoft visar att dessa ämnen återfinns i ca 85 produkter. Kriterieförändringen medför strängare klassning av allt från icke märkningspliktiga produkter till produkter som idag är klassade som B-Riskminskning. En produkt som har ett hormonstörande ämne enligt EU:s EDS Database Cat 1 och Cat 2 i en halt över 0,1% kommer klassas som C-Utfasning.
- Kriterie 3a (gäller omgående)
Dubbla haltgränser införs eftersom det datum, då haltgränsen för varor sänktes för att matcha Reach krav på att information ska lämnas för varor som innehåller 0,1% eller mer av ämnen på kandidatlistan, har passerat. Haltgränsen för kemiska produkter är 0,5%, men från och med 1 juni 2015 kommer 0,1% även att gälla kemiska produkter.
- Haltgränser för bly i BETA (gäller omgående)
Förtydligande att undantag för haltgränsen 0,1% för bly i BETA endast tillåts i enlighet med RoHS-direktivet 2011/65/EU.
- Kvicksilver (gäller omgående)
Kriterierna för lågenergylampor och lysrör har tagits bort ur BETA. I BETA-registret tillåts undantag enligt RoHS-direktivet 2011/65/EU.

Trafikverket är aktiva i BASTA:s Vetenskapliga råd och är därigenom med och utvecklar framtida kriterieförändringar. Trafikverket kommer att uppdatera kriterierna i TDOK 2010:310 (kemiska produkter) och TDOK 2012:22 (material och varor) från årsskiftet - så att de fortsatt är harmoniserade med BASTA.

Uppdaterade kriterier och mer information finns på [BASTA:s hemsida](#).

Miljöronder med inriktning på kemiska produkter

Under vintern 2012-2013 genomförde Trafikverket Investering tillsammans med Kemikaliegranskningens funktionen totalt sex kemikalieronder i olika projekt. Syftet med kemikalieronderna var att följa upp efterlevnad av Trafikverkets krav, åstadkomma förbättringar samt säkerställa erfarenhetsåterföring från projekten. Kemikalieronderna ingår även i ett projekt med syftet

att ta fram checklistor och mallar som kan användas i projekten för uppföljning av kemikaliearbetet. Mallarna och övrigt stödmaterial kommer under hösten tillgängliggöras i Trafikverkets ledningssystem samt på [Trafikverkets kemikaliesidor](#).

Utvärdering av kemikalieronderna visade att projekten i stort efterlevde Trafikverkets krav. Brister som uppmärksammades gällde bla uppdaterade kemikalieförteckningar, bristande förvaring samt avsaknad av produktvalsanalyser. En återkommande fråga var huruvida cement är en vara eller en kemiska produkt. Cement är en kemisk produkt och ska därmed finnas i projektens kemikalieförteckning.

Cement = kemisk produkt

Trafikverkets utbildnings- och inspirationsdagar

I maj genomfördes Trafikverkets utbildnings- och inspirationsdagar om farliga ämnen i kemiska produkter samt material och varor i Gävle och Malmö. Under förmiddagen presenterades Trafikverkets krav och under eftermiddagen hölls inspirationsföredrag från Trafikverkets projekt, Färjerederiet och Trafikverkets entreprenörer, som berättade om hur de arbetar för en hållbar kemikaliehantering. Många frågor ställdes under dagarna och bra diskussioner fördes om hur Trafikverkets krav och kemikaliearbete kan förbättras framöver.

I november är det dags för Stockholm, Göteborg och Luleå att få ta del av samma upplägg av utbildning och inspiration! [Här kan ni anmäla er till dagarna!](#)

OMVÄRLDSBEVAKNING

Bättre förutsättningar för "Giftfri miljö"

I den årliga uppföljningen av miljömålsarbetet bedömer Kemikalieinspektionen att förutsättningarna för att nå miljökvalitetsmålet "Giftfri miljö" har förbättrats. Däremot kommer inte målet att nås till 2020. Det som får förutsättningarna att se bättre ut är bland annat den utökade kandidatlistan, begränsningar av farliga ämnen såsom bly och dimetylfumarat, skärpning av EU:s regelverk för t.ex. biocider, växtskyddsmedel och elektroniska produkter. Under 2012 ökade även Kemikalieinspektionen sin tillsyn av farliga ämnen i varor samt förde branschdialoger med näringslivet. Trafikverket har lämnat underlag om genomförda initiativ och åtgärder till Kemikalieinspektionens uppföljning.

Läs mer på Kemikalieinspektionens [hemsida](#).

Minskade utsläpp av farliga ämnen

Naturvårdsverkets rapport "Gifter och miljö 2013" visar att de åtgärder som vidtagits för att minska utsläppen av farliga ämnen, som bland annat bromerade flamskyddsmedel, perfluorerade ämnen och blyföreningar, har gett effekt. Stora problem finns fortfarande kvar, bland annat hur utsläppen av det långlivade ämnet kadmium ska minskas samt hur den diffusa spridningen av farliga ämnen från varor ska minskas.

Läs mer i Naturvårdsverkets rapport [här](#).

Reach-nyheter i korthet

- Echa, EU:s kemikaliemyndighet, har fört upp sex nya ämnen på kandidatlistan: Kadmium, Kadmiumoxid, Dipentylftalat (DPP), 4-nonylfenoletoxilat samt de två högfluorerade ämnena Pentadekafluoroktansyra (PFOA) och Ammonium pentadekafluoroktanat (APFO). Inga av dessa ämnen förekommer i produkter som finns granskade i Trafikverkets kemikaliehanteringssystem Chemsoft.

Nonylfenoletoxilat, PFOA samt Kadmium och dess föreningar finns på Trafikverkets [förbudslista](#) för kemiska produkter.

Läs mer om de nya kandidatämnena på Kemikalieinspektionens [hemsida](#). Kandidatlistan, som är ett första steg mot ett framtida förbud innehåller nu 144 stycken ämnen. [Här](#) finns listan i sin helhet.

- Trikloretülen och sju kromföreningar fördes under april upp på bilaga XIV, som består av ämnen som kräver tillstånd för användning. Ämnena på kandidatlistan kan bli föremål för tillståndsprövning och hamna på denna bilaga. Det finns inga produkter i Trafikverkets Chemsoft som innehåller ämnen som kräver tillstånd enligt bilaga XIV.

Ytterligare [sex ämnen](#) föreslås att bli införda i bilaga XIV, bland annat Azodikarbonamid och Dekabromdifenyleter. Inga produkter i Chemsoft innehåller något av de sex ämnena.

Läs mer om ämnen som kräver tillstånd på Kemikalieinspektionens [hemsida](#).

- Information om registrerade ämnen enligt Reach finns på Echas hemsida och fliken ”[Information on Chemicals](#)”. Den 31 maj var den sista registreringsdagen för ”gamla” kemiska ämnen tillverkade eller importerade i mängder från 100 till 1000 ton årligen. Antalet inkomna registreringsunderlag som inkom till Echa var 9084 st, fördelade på 3215 företag.
- Nanomaterial täcks av Reachförordningen, men inte tillräckligt. Inför EU-kommissionens förslag om eventuella ändringar gällande nanomaterial i Reach-bilagorna pågår just nu en öppen konsultation. Detta för att ge EU-kommissionen en så omfattande kunskapsbas som möjligt. Trafikverket kommer att bidra med underlag till Kemikalieinspektionen som i sin tur svarar kommissionen.

Läs mer om konsultationen på EU-kommissionens [hemsida](#).

Ökat fokus på kemikalier i EU:s nya miljöprogram

EU:s nya miljöprogram 7EAP, som sträcker sig fram till år 2020, fokuserar bland annat på biologisk mångfald, avfallshantering och kemikalier. Miljö- och hälsofarliga kemikalier har fått större utrymme i den slutgiltiga versionen av miljöprogrammet än tidigare, ett exempel är formuleringar om hur hormonstörande ämnen ska identifieras. Nästa steg är att miljöprogrammet ska godkännas av medlemsstaterna.

Läs mer om EU:s nya [miljöprogram](#).

Ny biocidförordning i EU

Från och med den 1 september ska den nya biocidförordningen nr 528/2012 tillämpas inom EU och ersätta det nuvarande biociddirektivet.

Biocidförordningen kommer bland annat innebära att:

- varor som innehåller biocider måste märkas.
- ämnen med vissa egenskaper inte ska godkännas som verksamma ämnen (uteslutningskriterier) samtidigt som arbetet med substitution blir viktigare.
- förfarandet kring godkännandeprocessen blir enklare.
- Vissa produkttyper kan bli unionsgodkända och därmed kunna sättas på marknaden i hela EU.

I och med biocidförordningen uppdateras Miljöbalken och föreskriften om bekämpningsmedel, KIFS 2008:3. Miljödepartementet har skickat ett förslag på remiss om att de svenska förordningarna om växtskyddsmedel (2006:1010) och biocidprodukter (2000:338) ska upphävas och ersättas med en ny bekämpningsmedelsförordning. Trafikverket har förslaget på remiss och remisstiden sträcker sig till den 11 oktober 2013.

Mer information om Biocidförordningen finns på [Kemi](#) samt [Echas](#) hemsida.

Trafikverket har förbud för användning av biocider i kemiska produkter. Tillåtet användningsområde är småskalig skadedjursbekämpning. Se Trafikverkets [förbudslista](#) för kemiska produkter!

WHO-rapport om folksjukdomar kopplat till hormonstörande kemikalier

Rapporten "[Endocrine Disrupting Chemicals 2012](#)", framtagen av 16 forskare från tio länder, visar forskningsresultat om negativa hälsoeffekter på grund av en ständigt ökad exponering av hormonstörande kemikalier.

Hormonstörande ämnen är en ämnesgrupp där det idag saknas kriterier för bedömning. Utvecklingsarbetet pågår inom EU:s kemikaliemyndighet Echa och en ny databas för hormonstörande ämnen [EU:s EDS Database](#) har skapats. Idag tillämpar Trafikverket och BASTA föregångaren "Candidate list of 553 substances" för bedömning av egenskapskriterie 5 (enligt TDOK 2010:310 – Kemiska produkter samt i TDOK 2012:22 – Farliga ämnen i material och varor), men från och med 1 januari 2014 kommer bedömning att ske utifrån EDS Database. Alla de 553 substanserna från den gamla listan har bedömts på nytt och nya ämnen har tillkommit. Ämnena delas in i tre kategorier (Cat1, Cat2 och Cat3). Se även nyheten ovan "Ändringar i egenskapskriterierna".

Kemikalieinspektionen har en kunskapssammanställning av hormonrelaterade effekter i människa och miljö, se [PM16/12](#).

Mer kunskap om kemikaliers påverkan i närmiljön

Frågetecknen kring hur människan påverkas av kemikalier i närmiljön ska rätas ut i och med ett fyraårigt forskningsprogram som startas i år. Projektet, kallat A-Team (Advanced Tools for Exposure Assessment and Biomonitoring), finansieras via EU:s sjunde ramprogram med en budget på 35 miljoner kronor. IVL Svenska Miljöinstitutet är en av nio partners från hela Europa.

Projektet ska undersöka hur och i vilken omfattning människokroppen tar upp kemikalier från konsumentprodukter samt hur förekomst av kemikalier i kroppar, mat och inomhusmiljö kan mätas på bästa sätt. Perfluoroalkylämnen, bromerade flamskyddsmedel, organofosfater och ftalater är de kemikaliegrupper som kommer att undersökas.

Läs mer om projektet i IVL:s [nyhetsbrev nr 2 2013](#).

Trafikverkets Kemikaliegranskningssfunktion

Mail:
granskningssfunktionen@trafikverket.se

Hemsida:
www.trafikverket.se/kemikaliehantering
www.trafikverket.se/materialkrav

Utredare Material och Kemiska produkter

Karin Andersson
Telefon: 010-484 41 22
karin.b.andersson@trafikverket.se

Anna-Karin Strand
Telefon: 010-484 45 53
anna-karin.strand@trafikverket.se

Susanna Toller
Telefon: 010-124 21 96
susanna.toller@trafikverket.se

Nationell samordnare Material och Kemiska produkter

Malin Kotake
Telefon: 010-123 12 39
malin.kotake@trafikverket.se